

ЗАКОН ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

В сила от 01.01.2005 г.

Обн. ДВ. бр.81 от 17 Септември 2004г., изм. ДВ. бр.28 от 1 Април 2005г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 Ноември 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.18 от 28 Февруари 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.33 от 21 Април 2006г., изм. ДВ. бр.37 от 5 Май 2006г., изм. ДВ. бр.63 от 4 Август 2006г., изм. ДВ. бр.95 от 24 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.97 от 1 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.108 от 29 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.31 от 13 Април 2007г., изм. ДВ. бр.46 от 12 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.108 от 19 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.24 от 26 Март 2010г., изм. ДВ. бр.62 от 10 Август 2010г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г., изм. ДВ. бр.27 от 25 Март 2014г., изм. ДВ. бр.40 от 13 Май 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., изм. ДВ. бр.13 от 16 Февруари 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 9 Декември 2016г., изм. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.91 от 14 Ноември 2017г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда обществените отношения, свързани с интеграцията на хората с увреждания.

Чл. 2. Този закон има за цел създаване на условия и гаранции за:

1. равнопоставеност на хората с увреждания;
2. социална интеграция на хората с увреждания и упражняване на правата им;
3. подкрепа на хората с увреждания и техните семейства;
4. интегриране на хората с увреждания в работна среда.

Чл. 3. Не се допуска пряка или непряка дискриминация по отношение на хората с увреждания.

Чл. 4. Интеграцията на хората с увреждания се осъществява чрез:

1. медицинска и социална рехабилитация;
2. образование и професионално обучение;
3. (доп. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) трудова заетост и професионална реализация;
4. достъпна жизнена и архитектурна среда;
5. социални услуги;
6. социално-икономическа защита;
7. достъпна информация.

Глава втора. ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ

Чл. 5. (1) Министерският съвет определя държавната политика за интеграция на хората с увреждания.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Държавната политика за интеграция на хората с увреждания се провежда от Министерския съвет, министъра на труда и социалната политика, областните управители и органите на местното самоуправление в сътрудничество с национално

представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите съобразно приета национална стратегия за хората с увреждания.

(3) Държавните органи и органите на местното самоуправление съобразно своите правомощия приемат нормативни актове, стратегии, програми, стандарти и други документи, свързани с интеграцията на хората с увреждания.

(4) (Нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) При осъществяване на държавната политика за интеграция на хората с увреждания органите по ал. 2 се подпомагат и от други организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания.

(5) (Нова - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) За изпълнение на функциите по социална интеграция директорите на дирекциите "Социално подпомагане" или оправомощени от тях длъжностни лица имат право на безплатен достъп до Национална база данни "Население" и при необходимост изискват по служебен път информацията, свързана с реализиране правата на хората с увреждания, от общинската администрация, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, териториалните структури на Министерството на здравеопазването, на Министерството на образованието и науката, на Агенцията по заетостта, на Националния осигурителен институт, както и от други държавни органи и органи на местното самоуправление, като те са длъжни да я предоставят безплатно в 14-дневен срок от датата на искането.

Чл. 6. (1) (Доп. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) За осъществяване на сътрудничество при разработване и провеждане на политиката в областта на интеграцията на хората с увреждания към Министерския съвет се създава Национален съвет за интеграция на хората с увреждания с председател министъра на труда и социалната политика.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Националният съвет за интеграция на хората с увреждания е консултативен орган, в който участват представители на: държавата, определени от Министерския съвет, национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работниците и служителите, национално представителните организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Националният съвет за интеграция на хората с увреждания дава становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми и планове, които засягат правата на хората с увреждания и тяхната интеграция.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Министерският съвет приема Правилник за устройството и дейността на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания, в който определя и критериите за национална представителност на организациите на и за хората с увреждания.

Чл. 7. (1) За изпълнение на държавната политика за интеграция на хората с увреждания се създава Агенция за хората с увреждания.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка, със седалище София и има статут на изпълнителна агенция към министъра на труда и социалната политика.

(3) Агенцията за хората с увреждания се представлява и ръководи от изпълнителен директор.

(4) Дейността, структурата и числеността на персонала на Агенцията за хората с увреждания се определят с устройствен правилник, приет от Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 8. Агенцията за хората с увреждания осъществява изпълнението на държавната политика за интеграция на хората с увреждания, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 12.06.2007 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) регистрира лица, които осъществяват дейности по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35г, ал. 1;

2. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) контролира дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35г, ал. 1;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) води регистър на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) участва и дава задължително становище при изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с хората с увреждания;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) разработва програми и финансира проекти за стимулиране на стопанската инициатива на хората с увреждания и стопанската инициатива в интерес на хората с увреждания;
6. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) разработва програми и финансира проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания;
7. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) извършва и други дейности, определени с акт на Министерския съвет.

Чл. 9. (1) Агенцията за хората с увреждания създава и поддържа информационна база данни за хората с трайни увреждания.

(2) Данните по ал. 1 служат за проследяване на броя и за анализ на социално-икономическия статус на хората с увреждания за планиране на дейности, свързани със задоволяване на потребностите от образование, медицинска и социална рехабилитация.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) Националната експертна лекарска комисия, териториалните експертни лекарски комисии, Националният осигурителен институт, Националният статистически институт, Националният център по обществено здраве и анализи, Държавната агенция за закрила на детето, Националната агенция за приходите и други органи, работещи в областта на хората с увреждания, предоставят необходимата информация за създаване и поддържане на базата данни по ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Националната агенция за приходите предоставя на Агенцията за хората с увреждания необходимата данъчна и осигурителна информация за целите на изпълнението на държавната политика за интеграция на хората с увреждания след писмено искане от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Информацията в базата данни се въвежда служебно и се използва за целите по ал. 2.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Достъпът до базата данни може да бъде отказан в случаите, когато се иска информация, представляваща лични данни, ако физическото лице, до което се отнася, не е съгласно с разкриването и по силата на Закона за защита на личните данни.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Редът за воденето и поддържането на базата данни по ал. 1 се определя в правилника за прилагане на закона.

Глава трета.

ОЦЕНЯВАНЕ НА УВРЕЖДАНЕТО И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

Чл. 10. Оценка на увреждането се извършва чрез медицинска експертиза и социална оценка.

Чл. 11. Медицинската експертиза се извършва при условията и по реда на медицинската експертиза на работоспособността.

Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) (1) Социалната оценка се извършва въз основа на медицинската експертиза по методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика. (2) Социалната оценка установява:

1. потребностите и възможностите за рехабилитация;
2. възможностите за обучение;

3. възможностите за трудова заетост и професионална реализация;
4. потребностите от социални услуги;
5. възможностите за социално включване.

(3) Социалната оценка се извършва по искане на:

1. (доп. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) лицето с увреждане или упълномощено от него лице;
2. родителя (осиновителя), настойника или попечителя на лице с увреждане;
3. семейството на роднини, близки или приемното семейство, при което е настанено дете с увреждане по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;
4. (нова - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) директор на специализирана институция или социална услуга - резидентен тип, в които са настанени деца с увреждания.

(4) По искане и с участието на лицата по ал. 3 въз основа на социалната оценка се изготвя индивидуален план за интеграция

Чл. 13. (1) Социалната оценка включва:

1. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) оценка на обстоятелствата по чл. 12, ал. 2;
2. препоръки за необходимите мерки за социално включване;
3. (доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) мотивирано предложение за отпускане на месечна добавка за социална интеграция по чл. 42 за лицата с увреждания над 18-годишна възраст, ако се установи, че е необходимо отпускането и.
4. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г., отм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)
5. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) мотивирано предложение за отпускане на финансова подкрепа по чл. 41а.

(2) Социалната оценка по ал. 1 се извършва от консултативни комисии към дирекциите "Социално подпомагане" на Агенцията за социално подпомагане.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Поименният състав на комисията по ал. 2 се утвърждава със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане" на Агенцията за социално подпомагане и включва:

1. експерт от дирекция "Социално подпомагане", определен от директора на дирекция "Социално подпомагане";
2. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) лекар, определен от директора на регионалната здравна инспекция;
3. психолог, определен от началника на регионалния инспекторат по образование;
4. педагог, определен от началника на регионалния инспекторат по образование;
5. представител на общината, определен от съответния кмет;
6. експерт от дирекцията "Бюро по труда", определен от директора на дирекция "Бюро по труда" на Агенцията по заетостта.

(4) При необходимост се включват и други специалисти.

(5) Дейността, правилата за работата на комисии по ал. 2 и срокът на действие на социалната оценка се определят в правилника за прилагане на закона.

Глава четвърта. ОБЛАСТИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

Раздел I. Профилактика и рехабилитация на уврежданията

Чл. 14. (1) Министерският съвет приема програми за профилактика, в които определя приоритетните цели, мерките и средствата за предотвратяване на увреждането.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Министерският съвет по предложение на Министерството на здравеопазването приема програма за ранна диагностика и профилактика на генетичните и пренаталните заболявания и придобити състояния.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Органите на местното самоуправление, национално представителните организации на и за хората с увреждания, другите организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите съдействат за предотвратяване на уврежданията чрез:

1. здравна и екологична просвета за ограничаване на рисковите фактори, свързани с начина на живот и с околната среда;
2. здравна профилактика;
3. осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 15. (1) Хората с трайни увреждания имат право на медицинска и социална рехабилитация.

(2) Медицинската рехабилитация е лечебна дейност, осъществявана от мултидисциплинарни екипи при условията и по реда на Закона за лечебните заведения и на Закона за здравното осигуряване, която включва:

1. поддържаща медикаментозна терапия;
2. физикална терапия;
3. говорна и зрителна терапия;
4. кинезитерапия;
5. ерготерапия;
6. психотерапия;
7. трудово лечение;

(3) (Изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 12.06.2007 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) назначаване на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания.

(4) Участие в медицинската рехабилитация могат да вземат и семействата на хората с трайни увреждания, когато нуждите на лечебния процес налагат това.

(5) Социалната рехабилитация е създаване на умения за водене на самостоятелен живот чрез рехабилитация на зрението, слуха и говора, двигателна рехабилитация, психологична помощ, предоставяне на социални услуги и други дейности.

Раздел II. Образование и професионална подготовка

Чл. 16. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Към регионалните инспекторати на Министерството на образованието и науката се създават екипи за комплексно педагогическо оценяване и интегрирано обучение на децата с увреждания.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) За подпомагане на интегрираното обучение на децата с увреждания се създават ресурсни центрове за интегрирано обучение към Министерството на образованието и науката.

Чл. 17. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Министерството на образованието и науката осигурява:

1. (изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) обучение на децата с увреждания от предучилищна и училищна възраст в детските градини и в училищата по чл. 37, ал. 1 и чл. 38, ал. 2, т. 1 - 3 от Закона за предучилищното и училищното образование;
2. подкрепяща среда за интегрирано обучение на децата с увреждания;
3. ранна слухово-речева, логопедична и психологична рехабилитация и рехабилитация на незрящи и слабовиждащи деца;
4. учебници, учебни помагала, съвременни технологии и технически средства за обучение на децата с увреждания до 18-годишна възраст или до завършване на средното им образование;
5. (доп. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) професионална подготовка на децата с увреждания и на лицата с увреждания до 29-годишна възраст.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Министерството на образованието и науката създава възможности за обучение на деца, които имат специални образователни потребности и не са интегрирани в обща образователна среда.

Чл. 19. Лицата, получили увреждане след 16-годишна възраст, имат право на допълнително безплатно обучение по програми за общообразователно и професионално образование и обучение за възрастни, както и на начална рехабилитация по специфични програми за формиране на основни умения.

Чл. 20. Висшите училища осигуряват:

1. подкрепяща среда, специални приспособления, подходящи учебни материали и допълнителна преподавателска помощ, подпомагачи процеса на обучение и оценяване на хората с увреждания;
2. подготовка на специалисти за работа с хора с увреждания.

Чл. 21. Професионалното обучение на хората с увреждания се осъществява от:

1. Агенцията по заетостта;
2. работодателите или органите по назначаване;
3. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, които предоставят социални услуги за хора с увреждания;
4. специализираните предприятия и кооперации.

Раздел III. Трудова заетост

Чл. 22. Трудовата заетост на хората с увреждания се осъществява чрез интегрирана работна среда и в специализирана работна среда.

Чл. 23. (1) Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта разработват и реализират национални програми и мерки за насърчаване на заетостта, осигуряващи равни възможности на хората с увреждания за участие в пазара на труда.
(2) В програмите и мерките по ал. 1 се предвиждат средства за стимулиране на работодателите, които осигуряват заетост на хора с увреждания.

Чл. 24. Работодателят, съответно органът по назначаването, е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лице с увреждане при неговото наемане или когато увреждането на лицето настъпи след наемането му на работа, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно работодателя.

Чл. 25. (1) Работодателят, съответно органът по назначаването, може да кандидатства с проекти пред Агенцията за хората с увреждания за отпускане на средства за:

1. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) осигуряване на достъп до работното място за лице с трайно увреждане;
2. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) приспособяване на работното място за лице с трайно увреждане;
3. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) оборудване на работното място за лице с трайно увреждане.

- (2) Агенцията за хората с увреждания ежегодно определя размера на администрираните от нея средства за финансиране проектите на работодателите по ал. 1.
- (3) Агенцията за хората с увреждания предоставя средствата по одобрените проекти въз основа на сключен договор с работодателя.
- (4) Работодателят наема на работа хора с трайни увреждания за срок не по-кратък от три години след усвояване на средствата по ал. 3.
- (5) Работодателят, който не е усвоил средствата съгласно договора по ал. 3 или не е назначил хора с трайни увреждания, възстановява получените суми със законната лихва.
- (6) Редът за кандидатстване и отпускане на средства по ал. 1 се определя в правилника за прилагане на закона.

Чл. 26. (1) (Предишен текст на чл. 26 - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Работодател, сключил договор по чл. 25, ал. 3, ползва следните преференции, при условие че не ползва такива по реда на Закона за насърчаване на заетостта:

1. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) средства от държавния бюджет за 30 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, задължителното здравно осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване за наетите хора с увреждания по ред, определен с правилника за прилагане на закона;

2. средствата, изразходвани за целите по чл. 25, ал. 1, се отчитат по реда на действащото счетоводно законодателство и при данъчното облагане се прилага общият ред на Закона за корпоративното подоходно облагане.

(2) (Нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Агенцията за хората с увреждания извършва контрол относно разходването на средствата по ал. 1.

Чл. 27. (1) От общия брой на работните места по чл. 315, ал. 1 от Кодекса на труда работодателят определя не по-малко от половината за хора с трайни увреждания.

(2) Работодателят е длъжен да уведоми териториалните подразделения на Агенцията по заетостта за определените работни места по ал. 1 и да обяви свободните работни места от тях в 14-дневен срок от определянето им.

Чл. 28. (1) Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания са тези, които отговарят на следните условия:

1. регистрирани са по Търговския закон или по Закона за кооперациите;

2. произвеждат стоки или извършват услуги;

3. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) имат относителен дял на лицата с трайни увреждания, както следва:

а) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) за специализирани предприятия и кооперации за незрящи и слабовиждащи лица - не по-малко от 20 на сто от списъчния брой на персонала;

б) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) за специализирани предприятия и кооперации на лица с увреден слух - не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала;

в) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) за специализирани предприятия и кооперации на лица с други увреждания - не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала;

4. вписани са в регистъра по чл. 29.

(2) Специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания могат да бъдат финансирани от Агенцията за хората с увреждания по целеви проекти и програми по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

Чл. 29. (1) (Изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) Агенцията за хората с увреждания води регистър на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания. Регистърът е публичен и се поддържа в електронен вид.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) В регистъра по ал. 1 се вписват и поддържат данни за всички специализирани предприятия и кооперации за хората с увреждания, които отговарят на изискванията на чл. 28, ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) За вписване в регистъра по ал. 1 лицата, представляващи специализираните предприятия и кооперации за хората с увреждания, или упълномощени от тях лица подават заявление по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания.

(4) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) Към заявлението по ал. 3 се прилагат следните документи:

1. (доп. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) декларация за обстоятелствата по чл. 28, ал. 1, т. 2 и 3 по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания;

2. (отм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)

3. документ, удостоверяващ правото на лицата да извършват дейност, подлежаща на регистрационен, разрешителен или лицензионен режим по специален закон.

(5) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 85 от 2017 г.) Заявлението по ал. 3 заедно с документите по ал. 4 се подават лично, по пощата с обратна разписка или по електронен път, подписани с усъвършенстван електронен подпис, усъвършенстван електронен подпис, основан на квалифицирано удостоверение за електронни подписи, или квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) № 910/2014", и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

Чл. 29а. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) В 10-дневен срок от датата на подаване на заявлението и документите по чл. 29 изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице извършва проверка на изискуемите документи и на условията по чл. 28, ал. 1.

(2) При констатиране на пропуски в изискуемите документи Агенцията за хората с увреждания дава на заявителя 10-дневен срок за отстраняването им. В този случай срокът по ал. 1 се удължава със срока за отстраняване на нередностите, но не повече от 20 дни от датата на подаване на заявлението за вписване.

(3) В срок до три дни след изтичане на сроковете по ал. 1 и 2 изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за вписване в регистъра по чл. 29, ал. 1 или мотивирана заповед, с която се отказва вписване.

(4) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице в тридневен срок от издаване на заповедта извършва вписване в регистъра по чл. 29, ал. 1 и издава удостоверение за регистрация.

(5) Заповедта по ал. 3 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(6) Обжалването на заповедта по ал. 3 не спира изпълнението и.

Чл. 29б. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) В регистъра на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания се вписват следните обстоятелства:

1. данни за специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания - ЕИК, име и адрес на осъществяване на дейността;

2. данни за представителство на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания по регистрация от компетентен орган - име, постоянен и/или настоящ адрес;

3. предмет на дейност на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания;

4. данни по чл. 28, ал. 1, т. 2;

5. данни по чл. 28, ал. 1, т. 3;

6. дата на заличаване на регистрацията и основанието за това;

7. промени в обстоятелствата по т. 1 - 6;

8. забележки по вписаните обстоятелства.

(2) Регистрираните специализирани предприятия и кооперации на хората с увреждания са длъжни да уведомяват писмено Агенцията за хората с увреждания за всички промени в обстоятелствата, вписани в регистъра, в 14-дневен срок от настъпването им, като прилагат и съответните документи, които ги доказват.

Чл. 29в. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) Регистрацията в регистъра на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания се заличава:

1. по искане на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания;
2. при прекратяване на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания и при заличаване от търговския регистър или от регистъра по чл. 3 от Закона за кооперациите;
3. при неспазване изискванията на чл. 28, ал. 1, т. 2;
4. при неспазване изискванията на чл. 28, ал. 1, т. 3;
5. при извършване на две или повече нарушения в рамките на една година на разпоредбите на чл. 29б, ал. 2.

(2) Заличаването на регистрацията се извършва със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания или на упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Заповедта по ал. 2 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Обжалването на заповедта по ал. 2 не спира изпълнението и.

(5) В случаите по ал. 1, т. 3 - 5 подновяването на регистрацията на специализираното предприятие или кооперация може да се извърши в срок, не по-малък от 6 месеца от датата на заличаване. Подновяването на регистрацията се извършва по реда на чл. 29а.

Чл. 29г. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) Регистърът по чл. 29, ал. 1 се използва за наблюдение и контрол на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания и на дейността, извършвана от тях при изпълнението на целеви проекти и програми по чл. 28, ал. 2.

Наблюдението и контролът се извършват от Агенцията за хората с увреждания и се уреждат с правилника за прилагане на закона.

Чл. 30. (Изм. - ДВ, бр. 37 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2014 г., в сила от 01.07.2014 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2016 г., в сила от 15.04.2016 г.)

Чл. 31. Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания утвърждава програми и проекти за започване и развитие на самостоятелна стопанска дейност на хората с увреждания при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Раздел IV.

Създаване на условия за достъпна жизнена и архитектурна среда

Чл. 32. Държавните органи и органите на местното самоуправление организират устройството и изграждането на урбанизирани територии за населението, включително за хората с увреждания, при условия и по ред, определени в Закона за устройство на територията.

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) Министерството на регионалното развитие и благоустройството създава условия за достъпна жизнена и архитектурна среда за хората с увреждания, като разработва нормативни актове, правила, норми и нормативи за:

1. урбанизираната територия и нейните елементи;
2. сградите, съоръженията и техните елементи;
3. елементите за адаптиране на съществуващи сгради за обществено ползване и прилежащата им околна среда.

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) Министерството на транспорта създава условия за достъп на хората с увреждания до транспортни услуги, като разработва нормативни актове и стандарти за:

1. осигуряване на достъпен транспорт за обществено ползване;

2. внедряване на технически приспособления в общественото пространство и обществения транспорт с цел улесняване придвижването на хората с увреждания;
3. осигуряване на специални условия за движение, спиране, паркиране и престой на пътни превозни средства, управлявани от хора с увреждания или превозващи хора с увреждания;
4. осигуряване на безпрепятствен достъп в обществения транспорт на хора с увреждания, придружени от кучета водачи.

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 12.06.2007 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) Агенцията за хората с увреждания води регистър на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания. Регистърът е публичен и се поддържа в електронен вид.

(2) Дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания, се извършват от лица, които са регистрирани като търговци по националното законодателство на държава - членка на Европейския съюз, на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария и нямат публични задължения.

(3) В регистъра по ал. 1 се вписват и поддържат данни за лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия, предназначени за хората с увреждания.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) За вписване в регистъра по ал. 1 лицата или упълномощени от тях лица подават заявление по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, в което задължително се вписват единният идентификационен код на лицето и липсата на задължения към Националната агенция по приходите, и прилагат следните документи:

1. (отм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)
2. (отм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)
3. (изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) списък на медицинските изделия и помощни средства, приспособления и съоръжения, предназначени за хората с увреждания, за които ще се осъществява дейността, с описание на моделите от съответния вид на електронен носител;
4. списък на обектите, в които ще се осъществяват дейности по предоставяне на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания, с посочени адрес, телефон, факс/електронна поща и лице - отговорник за обекта;
5. (изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) декларация, че помещенията, в които ще се извършва дейност по предоставяне и ремонт на медицински изделия, отговарят на изискванията за съхранение на производителя, определени в инструкцията за употреба, както и на изискванията на наредбата по чл. 35а, ал. 9;
6. списък на сервизните бази, в които ще се осигурява гаранционен и извънгаранционен сервиз, когато такъв се изисква, с посочени адрес, телефон, факс/електронна поща и лице - отговорник за базата.
7. (отм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)
8. (отм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)

(5) Към документите по ал. 4 лицата, които желаят да се регистрират за осъществяване на дейност по предоставяне на слухови апарати, предоставят и списък на центровете по слухопротезиране с посочени адрес, телефон, факс/електронна поща и лице - отговорник за центъра, както и декларация за осигурен минимум двугодишен гаранционен срок на изделията.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 85 от 2017 г.) Заявлението и документите по ал. 4 и 5 се подават лично, по пощата с обратна разписка или по електронен път, подписани с усъвършенстван електронен подпис, усъвършенстван електронен подпис, основан на квалифицирано удостоверение за електронни подписи, или квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

(7) Лицата по ал. 2, които не са регистрирани по реда на българското законодателство, подават в Агенцията за хората с увреждания и легализиран превод на документите, удостоверяващи търговската регистрация по националното им законодателство.

(8) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице може да проверява заявените данни и обстоятелства служебно, като

компетентните държавни органи и администрации и заявителите са длъжни да оказват необходимото съдействие.

Чл. 35а. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) Подадените заявления по чл. 35 се разглеждат от комисия, определена със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания.

(2) В 14-дневен срок от датата на постъпване на документите по чл. 35 комисията прави мотивирано предложение за вписване или отказ до изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, с което приключва своята работа.

(3) При констатиране на нередности в документите по чл. 35 на лицето се предоставя 10-дневен срок за отстраняването им. В този случай срокът по ал. 2 се удължава със срока за отстраняване на нередностите, но не повече от 20 дни от датата на подаване на заявлението за вписване.

(4) По преценка на комисията по ал. 1 могат да бъдат извършвани проверки за достоверността на представените документи и декларираните обстоятелства. В този случай срокът по ал. 2 се удължава със срока на проверката, но не повече от 20 дни от датата на подаване на заявлението за вписване.

(5) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице в тридневен срок от датата на приключване на работата на комисията издава заповед за вписване в регистъра по чл. 35, ал. 1 или мотивирана заповед, с която се отказва вписване.

(6) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице в тридневен срок от издаването на заповедта извършва вписване в регистъра по чл. 35, ал. 1 и издава удостоверение за регистрация.

(7) Заповедта по ал. 5 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(8) Обжалването на заповедта по ал. 5 не спира изпълнението и.

(9) Условието и редът за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания, се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 35б. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) В регистъра на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия, предназначени за хората с увреждания, се вписват следните обстоятелства:

1. единен идентификационен код, име, седалище и адрес на осъществяване на дейността;
2. вид и обхват на дейността;
3. вид и модел на помощните средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания;
4. номер и дата на удостоверението за регистрация;
5. други обстоятелства.

Чл. 35в. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) Регистрацията на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания, се заличава:

1. по искане на лицето;
2. при прекратяване регистрацията на лицето като търговец;
3. при извършване на две или повече нарушения на разпоредбите на наредбата по чл. 35а, ал. 9в рамките на една година.

(2) Зачищаването на регистрацията се извършва със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания или на упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Заповедта по ал. 2 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Обжалването на заповедта по ал. 2 не спира изпълнението и.

(5) В случаите по ал. 1, т. 3 подновяването на регистрацията на лицето, осъществяващо дейност по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия, предназначени за хората с увреждания, може да се извърши в срок, не по-кратък от 6 месеца от датата на зачищаването. Подновяването на регистрацията се извършва по реда на чл. 35 и 35а.

Чл. 35г. (Нов - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 12.06.2007 г., предишен член 35а - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) (1) Министърът на труда и социалната политика съгласувано с министъра на здравеопазването утвърждава ежегодно списъци на:

1. помощните средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания;
2. медицинските изделия, предназначени за хората с увреждания.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) В случай на съмнение дали един продукт е медицинско изделие или помощно средство, приспособление или съоръжение за хора с увреждания, окончателно становище дава компетентният орган по Закона за медицинските изделия.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.)

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Министерството на младежта и спорта и Министерството на образованието и науката в сътрудничество с общините, спортните федерации и спортните клубове създават условия за социална интеграция на хората с увреждания чрез:

1. приспособяване и предоставяне на спортните обекти и съоръжения за ползване от хора с увреждания;
2. популяризиране на спортни прояви на хора с увреждания чрез средствата за масово осведомяване;
3. подпомагане участието на спортистите с увреждания в тренировъчна и състезателна дейност;
4. подпомагане на извънучилищни детски и младежки дейности.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2005 г., в сила от 25.11.2005 г.)

Министерството на културата в сътрудничество с общините осигурява условия за интеграция на хората с увреждания чрез:

1. предоставяне на специализирана информация за използване на услуги, маршрути, архитектурно-транспортни и други облекчения в места за обществено ползване, предназначени за отдих и култура;
2. подкрепа за развитие на таланта и насърчаване творческите изяви на хората с увреждания.

Чл. 38. Общините в рамките на предоставената им компетентност осигуряват:

1. изграждането на достъпна архитектурна среда в детските градини и училищата;
2. достъпен обществен превоз на пътници чрез приспособяване на съществуващите масови транспортни средства и въвеждане в експлоатация на технически пригодени за използване от лица с увреждания транспортни средства;
3. достъп на хората с увреждания, придружени от кучета водачи, до местата за обществено ползване;
4. специални транспортни услуги за хората с увреждания;
5. необходимите материални условия и средства за осъществяване на социални контакти на хората с увреждания.

Чл. 39. (1) Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция осигуряват информация, достъпна за хората с увреждания.

(2) Медиите по ал. 1 включват в своите програми специализирани предавания за хората с увреждания.

Раздел V. Социално-икономическа защита

Чл. 40. (1) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) От държавния бюджет се осигуряват средствата за 50 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, задължително здравно осигуряване и допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите по трудово правоотношение в специализираните предприятия, трудово-лечебните бази и кооперациите на хората с увреждания, членуващи в национално представителните организации на хората с увреждания и в национално представителните организации за хората с увреждания.

(2) Средствата по ал. 1 се използват за инвестиции, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания.

(3) (Нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Контролът относно използването на средствата по ал. 2 се осъществява от Агенцията за хората с увреждания.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Специализираните предприятия, трудово-лечебните бази, обособените производствени единици и кооперациите ползват данъчни преференции, уредени в Закона за корпоративното подоходно облагане и в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Хората с трайни увреждания, които получават доходи от трудова дейност, ползват данъчни облекчения при условия и по ред, определени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 41а. (Нов - ДВ, бр. 24 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) (1) Хората с трайни увреждания имат право на финансова подкрепа в зависимост от индивидуалните им потребности, установени в оценката по чл. 12, за ползване на:

1. социални услуги;
2. услуги за социална и медицинска рехабилитация;
3. услуги за участие в трудова заетост и професионална квалификация;
4. услуги за достъп до образование и обучение;
5. услуги за осигуряване на достъпна среда.

(2) Размерът, начинът на неговото формиране, условията и редът за предоставяне и ползване на финансовата подкрепа за всяка от услугите по ал. 1, т. 1 - 5 се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 42. (1) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст имат право на месечна добавка за социална интеграция според индивидуалните им потребности съобразно степента на намалена работоспособност или вида и степента на увреждането.

(2) Добавката по ал. 1 е диференцирана и представлява парични средства, които допълват собствените доходи и са предназначени за покриване на допълнителни разходи за:

1. транспортни услуги;
2. информационни и телекомуникационни услуги;
3. обучение;
4. (изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) балнеолечение и/или рехабилитационни услуги;
5. (отм., предишна т. 6 - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) достъпна информация;
6. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) наем на общинско жилище;
7. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) диетично хранене и лекарствени продукти.

(3) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Индивидуалните потребности по ал. 1 се определят въз основа на методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика, по предложение на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания и на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(4) (Преишна ал. 3 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Общият размер на месечната добавка по ал. 1 се формира като сбор от средствата, определени по ал. 2.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Добавката се отпуска по предложение на комисията по чл. 13, ал. 2 въз основа на социалната оценка.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Добавката се отпуска въз основа на заявление-декларация за изготвяне на социална оценка и отпускане на месечна добавка за социална интеграция, подадена от лицата по чл. 12, ал. 3.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) След преценка на всички обстоятелства, отразени в социалната оценка, директорът на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за отпускане или отказ за отпускане.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Заповедта за отпускане или за отказ се съобщава писмено на лицето, подало заявление-декларация, в 7-дневен срок от издаването и заедно с изготвената социална оценка.

(9) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Отказът за отпускане на месечна добавка за социална интеграция задължително се мотивира.

(10) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Заповедта по ал. 7 се обжалва пред директора на регионалната дирекция "Социално подпомагане" по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(11) (Предишна ал. 10 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Хората с трайни увреждания, настанени на пълна държавна или общинска издръжка в лечебни заведения, както и в специализирани институции за срок, по-дълъг от един месец, нямат право да получават добавката по ал. 1 за периода на престоя си в тях.

(12) (Предишна ал. 11 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Вземанията на лицата за месечни добавки за социална интеграция се погасяват в срок три месеца считано от края на месеца, за който се отнасят.

(13) (Предишна ал. 12 - ДВ, бр. 97 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Определянето на размера, условията и реда за отпускане, изменение, спиране, прекратяване и възобновяване на добавката по ал. 1 се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Чл. 42а. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Право на месечна добавка съобразно вида на увреждането имат лицата над 18-годишна възраст:

1. със затруднения в придвижването, с намалена работоспособност от 50 до 70 на сто - по чл. 42, ал. 2, т. 1;

2. с трайни слухови и/или зрителни увреждания, довели до намалена работоспособност 71 и над 71 на сто - по чл. 42, ал. 2, т. 5.

Чл. 42б. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Право на месечна добавка съобразно степента на намалена работоспособност имат лицата с трайни увреждания над 18-годишна възраст:

1. с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност - по чл. 42, ал. 2, т. 3;

2. със 71 и над 71 на сто намалена работоспособност - по чл. 42, ал. 2, т. 1;

3. с над 90 на сто намалена работоспособност, с определена чужда помощ - по чл. 42, ал. 2, т. 2.

Чл. 42в. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Лицата с трайни увреждания от 18- до 20-годишна възраст имат право на добавката по чл. 42, в случай че за тях не се получава месечна помощ по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца.

Чл. 42г. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Лицата с трайни увреждания над 18-годишна възраст с над 90 на сто намалена работоспособност и военноинвалидите имат право на добавка по чл. 42, ал. 2, т. 4, която се предоставя веднъж годишно при наличие на медицинско предписание от лекар специалист.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Лицата с трайни увреждания над 18-годишна възраст с определена чужда помощ получават двойния размер на добавката по ал. 1 за покриване на разходите за един придружител, ако ползват такъв.

Чл. 42д. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., отм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)

Чл. 42е. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Лицата с трайни увреждания над 18-годишна възраст с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност имат право на месечна добавка по чл. 42, ал. 2, т. 6, ако са самотни и договорът за наем е сключен с тях.

Чл. 42ж. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 91 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Лицата с трайни увреждания над 18-годишна възраст със 71 и над 71 на сто намалена работоспособност имат право на месечна добавка по чл. 42, ал. 2, т. 7.

Чл. 43. (Отм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.)

Чл. 44. (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) (1) Хората с трайни увреждания съобразно своите потребности имат право на целеви помощи за:

1. покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство;
2. внос на лично моторно превозно средство;
3. преустройство на жилище;
4. придружители на лица с увредено зрение, лица със затруднения в придвижването, лица с интелектуални затруднения и лица с психически разстройства, интерпретатори-придружители на лица със слепо-глухота и преводачи на лица с увреден слух.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) Хората с увреждания съобразно своите потребности имат право на целеви помощи за изработване, покупка и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35г, ал. 1, с изключение на медицинските изделия, които се заплащат напълно или частично от Националната здравноосигурителна каса.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2015 г.) Размерът на целевите помощи по ал. 2 се определя по методика и със заповед, утвърдени от министъра на труда и социалната политика съгласувано с министъра на финансите, министъра на икономиката и министъра на здравеопазването.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 62 от 2010 г., в сила от 10.08.2010 г.) Министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването и управителят на Националната здравноосигурителна каса съвместно утвърждават координационен механизъм за взаимодействие при осъществяване на дейностите, свързани с целевите помощи по ал. 2.

(5) Условието и редът за отпускането, изплащането, изменянето и прекратяването на целевите помощи и размерите на целевите помощи по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Месечните добавки и помощите по чл. 42 и чл. 44, ал. 1, т. 2 и 4 се освобождават от данъци и такси.

(2) Правото на месечни добавки и помощи е лично. Отказът от това право, както и прехвърлянето му са недействителни.

(3) От месечните добавки и помощи не могат да се правят удържки.

(4) Недобросъвестно получени средства за месечни добавки и помощи се възстановяват с лихвата по реда за събиране на държавните вземания.

(5) Лицата, недобросъвестно получили месечни добавки и помощи, се лишават от тези добавки и помощи за срок една година.

Чл. 46. Времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, се зачита за осигурителен стаж при пенсиониране при условията и по реда на Кодекса за социално осигуряване. За същия период лицата се смятат за здравноосигурени при условия и по ред, определени в Закона за здравното осигуряване.

Чл. 47. (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) Учащите се хора с трайни увреждания, както и децата на родители с трайни увреждания имат право на стипендии и други облекчения при условия и по ред, определени в Закона за предучилищното и училищното образование и в Закона за висшето образование.

Чл. 48. Общините предоставят на хората с трайни увреждания жилища от общинския жилищен фонд при условия и по ред, определени в Закона за общинската собственост.

Глава пета. ФИНАНСИРАНЕ

Чл. 49. Финансирането на дейностите по този закон се извършва със средства от:

1. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) държавния бюджет;
2. общинския бюджет;
3. национални и международни програми;
4. дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица;
5. други източници.

Чл. 50. Агенцията за хората с увреждания е администратор на следните собствени приходи:

1. от мероприятия и дейности, организирани с цел подпомагане на интеграцията на хората с увреждания:
  - а) извънредни и специализирани тиражи на Държавната парично-предметна лотария и на Българския спортен тотализатор;
  - б) благотворителни и спортни прояви;
2. от доброволни вноски, дарения и завещания от местни или чуждестранни физически и юридически лица;
3. от глоби по този закон;
4. от други източници.

Чл. 51. Средствата на Агенцията за хората с увреждания по чл. 50 се разходват за реализиране на проекти и програми по този закон.

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) Национално представителните организации на и за хората с увреждания имат право на субсидия от държавния бюджет при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Глава шеста. АДМИНИСТРАТИВНОАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 53. (1) Работодател, който не изпълни задълженията си по чл. 25, ал. 4 и 5, или длъжностно лице, което не изпълни задълженията си по този закон, се наказва с глоба, съответно имуществена санкция, от 500 до 1000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.
(2) За повторно нарушение глобата, съответно имуществената санкция, е от 1000 до 2000 лв.
(3) Нарушението е повторно, когато е извършено в срок до една година от влизането в сила на наказателното постановление.

Чл. 54. (1) На работодател, който не е обявил работните места по чл. 27 или е отказал без уважителна причина да наеме на работа насочен от поделенията на Агенцията по заетостта безработен с трайно увреждане в рамките на определения норматив, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер до 1000 лв. за всеки отделен случай.
(2) Сумите, събрани по ал. 1, се внасят в приход на Агенцията за хората с увреждания и се разходват за програми и проекти за стимулиране на трудовата заетост на хората с трайни увреждания.

Чл. 54а. (Нов - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) На лице, което осъществява дейност по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания в нарушение на разпоредбите на този закон и на наредбата по чл. 35а, ал. 9, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер от 10 000 до 20 000 лв. за всеки отделен случай.
(2) Сумите, събрани по ал. 1, се внасят в приход на Агенцията за хората с увреждания и се разходват за програми и проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания.

Чл. 55. (1) Актовете, с които се установяват административните нарушения по този закон, се издават от длъжностни лица, определени от:
1. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2006 г.) директора на Агенцията за държавна финансова инспекция - за финансовите нарушения;
2. изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" - за нарушения на задълженията, свързани с трудовата заетост;
3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) министъра на образованието и науката - за нарушения в областта на образованието;
4. началника на Дирекцията за национален строителен контрол - за нарушения в областта на достъпната архитектурна среда;
5. изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация", съответно изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Железопътна администрация" - за нарушения в областта на достъпния транспорт;
6. (доп. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане - за нарушения в областта на социалното подпомагане и на целевите помощи по чл. 44, ал. 1, т. 1 и 3;
7. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания - за нарушения, свързани с предоставянето на целеви помощи по чл. 44, ал. 2.
(2) Наказателните постановления се издават от органите, овластени със закон и с акт на Министерския съвет.
(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.
(4) Петдесет на сто от събраните суми от наложените глоби по този закон се внасят в приход на Агенцията за хората с увреждания.
(5) Органите по ал. 1 предоставят ежегодно до 31 декември в Агенцията за хората с увреждания информация за направените проверки и наложените глоби.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Увреждане" е всяка загуба или нарушаване в анатомичната структура, във физиологията или в психиката на даден индивид.
2. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) "Човек с трайно увреждане" е лице, което в резултат на анатомично, физиологично или психическо увреждане е с трайно намалени възможности да изпълнява дейности по начин и в степен, възможни за здравия човек, и за което органите на медицинската експертиза са установили степен на намалена работоспособност или са определили вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто.
3. "Пряка дискриминация" е поставяне на лице на основата на увреждане в по-неблагоприятно положение в сравнение с друго лице, което е било, е или би могло да бъде поставено в сравними сходни обстоятелства.
4. "Непряка дискриминация" е поставяне на лице на основата на увреждане в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица чрез привидно неутрална разпоредба, критерий или практика, освен ако тази разпоредба, критерий или практика е обективно оправдан/а с оглед на законова цел, несвързана с увреждането, и средствата за постигане на целта са подходящи и не надхвърлят необходимото за постигането и.
5. "Рехабилитация" е последователен и непрекъснат възстановителен процес, който подпомага човека с увреждане да достигне оптимално физическо, интелектуално, психическо и социално равнище на дейност, като му се осигуряват възможности за промяна на живота към по-висока степен на независимост.
6. "Профилактика" са действията, предприети за предотвратяване на физически, интелектуални, психически или сензорни увреждания или за предотвратяване на увреждания вследствие на продължителна дисфункция или увреждане, както и адаптиране на средата.
7. (изм. - ДВ, бр. 31 от 2007 г., в сила от 13.04.2007 г., изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 12.06.2007 г.) "Помощни средства, приспособления и съоръжения" са пособия, предназначени от производителя да компенсират загубена или увредена функция на човешки орган, с цел увеличаване възможностите за самообслужване, за извършване на трудова и друга дейност на хората с увреждания.
8. "Трудово-лечебни бази" са звена, откривани в специализирани институции за социални услуги, за осъществяване на трудова терапия и рехабилитация на хора със степен на увреждане над 70 на сто.
9. "Обособена производствена единица" е стопанско звено, в което работят хора с трайни увреждания.
10. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) "Национално представителни организации на и за хората с увреждания" са тези организации, които представляват хората с увреждания и които са признати като такива при условия и по ред, установени с акт на Министерския съвет.
11. "Работно място" е помещение, цех, стая, нахождение на машина, съоръжение или друго подобно териториално определено място в предприятието или извън него при дистанционна форма на работа, където работникът или служителят по указание на работодателя полага труда си в изпълнение на задълженията си по трудовото или служебното си правоотношение.
12. "Интегрирана работна среда" е работна среда, осигуряваща възможност да работят съвместно хора с увреждания и хора без увреждания.
13. "Специализирана работна среда" е работната среда в специализираните предприятия, приспособена за хора със съответни увреждания.
14. "Кучета, водачи на хора с увреждания" са кучета, обучени в специализирани училища, което се доказва със сертификат за преминато обучение, отличителна служебна екипировка и знаци.
15. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г.) "Уважителни причини за отказ за приемане на работа на насочен от поделението на Агенцията по заетостта безработен с трайни увреждания" са налице, когато насочването е над определения по чл. 315 от Кодекса на труда норматив или когато условията на работа на обявеното работно място не отговарят на предписанието на здравния орган, извършил експертизата на работоспособността.
16. (нова - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) "Лица със затруднения в придвижването" са лица, които имат трайно оформен дефицит на стоежа, придвижването и издръжливостта.